

บทที่ 8

การจดบันทึกและทำบัญชี

1. หัวข้อการสอน

- 1.1 การจดบันทึก
- 1.2 รูปแบบการจดบันทึก
- 1.3 การทำบัญชีฟาร์ม
- 1.4 การสำรวจและตีราคาสินทรัพย์ของฟาร์ม

2. สาระสำคัญ

การจดบันทึกพันธุประวัติ ทำให้ผู้เลี้ยงทราบลักษณะรูปพรรณและทราบสายเลือด การจดบันทึกการผลิต ทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์ทราบถึงจำนวนสัตว์ การเจริญเติบโตของสัตว์ ความก้าวหน้าในการคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์สัตว์ การจดบันทึกสุขภาพสัตว์ ทำให้ผู้เลี้ยงทราบการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทำให้กับตัวสัตว์ เป็นการระวังป้องกันภัยที่จะมาถึงตัวสัตว์ในรูปแบบของโรคและการเจ็บป่วย

และการทำบัญชีเป็นการบันทึกและคำนวณตัวเลขรายรับรายจ่ายของฟาร์ม เพื่อวิเคราะห์ผลการประกอบการของฟาร์ม

3. จุดประสงค์การสอน

- 3.1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจดบันทึก
- 3.2 จดบันทึกการผลิต สุขภาพสัตว์ได้
- 3.3 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชี
- 3.4 ทำบัญชีฟาร์มแพะและแกะได้

4. เนื้อหา

4.1 การจดบันทึก

หากเลี้ยงแพะ-แกะจำนวนมาก การจดบันทึกพันธุประวัติ ทำให้ผู้เลี้ยงทราบลักษณะรูปพรรณและทราบสายเลือด การจดบันทึกการผลิต ทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์ทราบถึงจำนวนสัตว์ การเจริญเติบโตของสัตว์ ความก้าวหน้าในการคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์สัตว์ การจดบันทึกสุขภาพสัตว์ ทำให้ผู้เลี้ยงทราบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ทำให้กับตัวสัตว์ เป็นการระวังป้องกันภัยที่จะมาถึงตัวสัตว์ในรูปแบบของโรคและการเจ็บป่วย

4.1.1 ความสำคัญของการจดบันทึกข้อมูล

ก. มีความสำคัญต่อการจัดการฟาร์มสัตว์เพราะจะทำให้ทราบถึงข้อมูลที่เกิดขึ้น ในแต่ละวัน แต่ละเดือน และแต่ละปี ที่จะชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานในการจัดการฟาร์มสัตว์ ผู้เลี้ยงจะได้พัฒนาปรับปรุงฟาร์มต่อไปได้อย่างถูกต้อง

ข. มีความสำคัญในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ เพราะจะทำให้ผู้เลี้ยงทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวสัตว์ จะช่วยในการตัดสินใจคัดเลือกพันธุ์สัตว์และวางแผนผสมพันธุ์สัตว์ได้ถูกต้อง

4.1.2 ลักษณะของข้อมูลที่ควรจดบันทึก

ข้อมูลที่ควรจดบันทึกในงานฟาร์ม ควรมีลักษณะดังนี้

ก. เป็นข้อมูลที่เก็บได้ง่าย เช่น ข้อมูลประวัติประจำตัวสัตว์ แสดงวันเกิด หมายเลขแม่พันธุ์ และพ่อพันธุ์ เป็นต้น

ข. เป็นข้อมูลที่เก็บได้อย่างต่อเนื่องและไม่ยุ่งยาก เกิดขึ้นในฟาร์มตลอดเวลา เช่น บันทึกปริมาณผลผลิตของสัตว์แต่ละตัว บันทึกจำนวนลูก เป็นต้น

ค. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น ประวัติการผสมพันธุ์ เป็นต้น

ง. เป็นข้อมูลที่ไม่เสียเวลา และมีค่าใช้จ่ายในการเก็บไม่มาก แต่มีประโยชน์มาก

4.2. รูปแบบบันทึกข้อมูล

รูปแบบบันทึกข้อมูลเป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับเก็บ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเลี้ยงดู และการให้ผลผลิตของสัตว์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเลี้ยงสัตว์ให้ดีขึ้น และใช้ประกอบการตัดสินใจในการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ได้ รูปแบบบันทึกข้อมูลสัตว์แต่ละชนิดไม่เหมือนกันทีเดียวแต่ก็คล้าย ๆ กัน มีความสะดวกสำหรับการเก็บข้อมูลเฉพาะสัตว์แต่ละชนิด เช่น

4.2.1 การบันทึกทะเบียนประวัติของสัตว์ (pedigree)

พันธุ์ประวัติ เป็นตารางหรือแผนภูมิที่แสดงถึงบรรพบุรุษของสัตว์ ว่าเป็นพันธุ์อะไร พ่อแม่ตัวไหน โดยมากมักจะเก็บข้อมูล 3ชั่วอายุ ได้แก่ รุ่นลูก รุ่นพ่อ-แม่ และรุ่นปู่-ย่า ตา-ยาย (ตารางที่ 8.1-8.2) ประโยชน์ของการบันทึกพันธุ์ประวัติ สรุปได้ดังนี้

ก. มีประโยชน์ในด้านการผสมพันธุ์ โดยทำให้ทราบว่ามิสัตว์ตัวใดบ้างเป็นบรรพบุรุษสายเลือดเป็นมาอย่างไร ทำให้สามารถเลือกซื้อพันธุ์สัตว์ได้ง่าย

ข. ทำให้คัดเลือกสัตว์ได้ตั้งแต่ยังมีอายุน้อย และไม่สามารถแสดงลักษณะประจำตัวออกมา ทั้งนี้โดยดูจากบรรพบุรุษ

ค. มีประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการคัดเลือกลักษณะที่มีอัตราพันธุกรรมต่ำ

ง. มีประโยชน์ที่จะใช้เป็นแนวทางคัดเลือกสัตว์ที่แสดงออกเฉพาะเพศ เช่น พ่อพันธุ์

แพะนม เป็นต้น

- จ. มีประโยชน์ในการคัดเอาพันธุ์ที่ไม่ดีออกจากฝูง
- ฉ. ช่วยลดและป้องกันความผิดพลาดในการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ที่เกิดจาก epistasis gene
- ช. เป็นประโยชน์ต่อการซื้อขายสัตว์พันธุ์แท้

ตารางที่ 8.1 แบบทะเบียนประวัติของลูกแพะ-แกะ

ฟาร์ม.....

แพะหมายเลข..... เพศ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 แม่หมายเลข.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....พันธุ์.....
 พ่อหมายเลข.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....พันธุ์.....

ลักษณะ / อายุ	น้ำหนัก (กก.)	ความยาว (ซม.)	ความสูง (ซม.)	รอบอก (ซม.)	ลักษณะ สีขน	หมายเหตุ

ที่มา: ลักษณะ และ ศุภนุช (2548)

ตารางที่ 8.2 แบบทะเบียนประวัติของแม่แพะ-แกะ

ฟาร์ม.....

แพะหมายเลข..... พันธุ์.....
 เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... พันธุ์.....
 แม่หมายเลข..... พันธุ์.....
 พ่อหมายเลข..... พันธุ์.....

คลอดลูก ครั้งที่	เมื่อ ว.ด.ป.	อายุ ปี.เดือน	จำนวนลูก (ตัว)	เพศผู้	เพศเมีย	หมายเหตุ

ที่มา: ลักษณะ และ ศุภนุช (2548)

4.2.2 การบันทึกการผลิต

การบันทึกผลผลิต ได้แก่ การบันทึกน้ำนมแม่แพะ จำนวนวันที่ให้นม (ตารางที่ 8.3) บันทึกการให้นม

บันทึกการให้นม เป็นค่าที่บ่งบอกความสามารถในการให้นม เป็นตัวเลขการคำนวณจากประสิทธิภาพการเจริญเติบโต หรือ คำนวณจากอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นนม

คุณภาพนม เป็นค่าที่บ่งบอกคุณภาพนมของสัตว์ อาจระบุในรูปของสัดส่วนระหว่างนมแดงต่อกระดูก พื้นที่หน้าตัดของนมสัน เปอร์เซ็นต์ไขมันในซาก ความนุ่ม และความเหนียวของนม เป็นต้น แพะที่สมบูรณ์แล้วมีเปอร์เซ็นต์ซาก เมื่อรวมดื่บ ไต และหัวใจ แล้วจะสูงถึง 50-60 เปอร์เซ็นต์

ประสิทธิภาพการให้นม อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นนม และ % ซาก มีสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ประสิทธิภาพในการให้นม} = \frac{\text{นน.สุดท้าย} - \text{นน.เริ่มต้น}}{\text{จำนวนอาหารตลอดการเลี้ยงดู}} \times 100$$

$$\text{อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ} = \frac{\text{น้ำหนักอาหารที่กินทั้งหมด}}{\text{น้ำหนักตัวที่เพิ่ม}}$$

$$\% \text{ ซาก} = \frac{\text{นน.ซากชำแหละ}}{\text{นน.อดอาหารก่อนฆ่า 24 ชม.}} \times 100$$

ซากชำแหละ หมายถึง ซากที่ผ่านกระบวนการฆ่า ตัดหัว เท้า ถลกหนัง และเอาเครื่องในออก ซากชำแหละเสร็จใหม่เรียกว่า ซากอุ่น ถ้าเก็บในห้องเย็นอุณหภูมิประมาณ 4 °C นาน 48 ชั่วโมงเรียกว่า ซากเย็น ดังนั้น เปอร์เซ็นต์ซากอุ่นจะมีค่าสูงกว่าซากเย็น เพราะระหว่างการเก็บรักษาน้ำหนักซากจะลดลง เนื่องจากการสูญเสียน้ำเป็นสำคัญ

ตารางที่ 8.3 บันทึกการให้ผลผลิตน้ำนม

วันที่ เริ่มรีดนม	เดือน พ.ศ.											
	แม่แพะ1.....			แม่แพะ2.....			แม่แพะ3.....			แม่แพะ4.....		
	เช้า	เย็น	รวม	เช้า	เย็น	รวม	เช้า	เย็น	รวม	เช้า	เย็น	รวม
1												
2												
....												
30												
31												
รวม												

ที่มา: คัดแปลงจาก สมชาย (2551)

4.2.3 การบันทึกการผสมพันธุ์

การบันทึกการผสมพันธุ์ ได้แก่ วันผสม จำนวนวันอุ้มท้อง กำหนดวันคลอด

4.2.4 การบันทึกการคลอด

การบันทึกการคลอด ได้แก่ น้ำหนักแรกเกิด หมายเลขพ่อแม่ของลูกที่เกิด จำนวนลูกเพศของลูก สูตรต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการคำนวณการคลอด

$$\% \text{ การให้ลูก (kidding, \%)} = \frac{\text{จำนวนลูกที่คลอดมีชีวิต}}{\text{จำนวนแม่แพะที่ผสมพันธุ์ได้}} \times 100$$

$$\% \text{ ลูกแพะหย่านม (weaning, \%)} = \frac{\text{จำนวนลูกแพะหย่านม (3 เดือน)}}{\text{จำนวนแม่พันธุ์}} \times 100$$

$$\text{ขนาดครอกเฉลี่ย (mean litter size)} = \frac{\text{จำนวนลูกแพะทั้งหมดของแม่แพะ}}{\text{จำนวนครอกทั้งหมด}}$$

$$\text{การให้ลูกของแม่แพะ (ตัว / ปี)} = \frac{\text{จำนวนลูกที่คลอดมีชีวิตหลังหย่านม}}{\text{จำนวนแม่แพะที่ผสมพันธุ์ได้}}$$

ตัวอย่าง การคำนวณ

1. ลูกแพะคลอดมีชีวิต 160 ตัว จากจำนวนแม่ที่ผสมพันธุ์ได้ 100 ตัว ดังนั้น

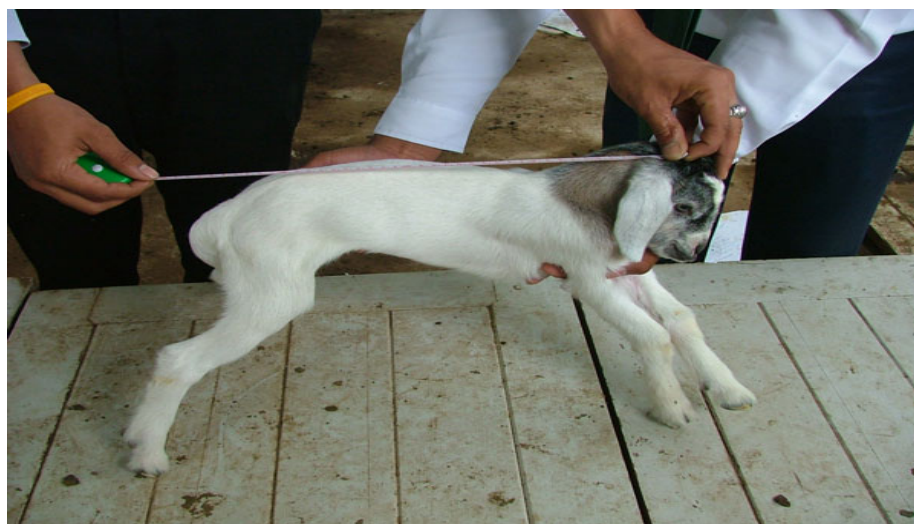
$$\% \text{ ลูกแพะคลอด} = 160 \times 100 / 100 = 160 \%$$
2. เมื่อหย่านมเหลือจำนวนลูกแพะ 140 ตัว

$$\% \text{ ลูกแพะคลอด} = 140 \times 100 / 100 = 140 \%$$
3. ขนาดครอกเฉลี่ย = $160 / 100 = 1.6$ ตัว / ครอก
4. การให้ลูกของแม่แพะ (ตัว / ปี) $140 / 100 = 1.4$

ค่าร้อยละของการให้ลูกเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสมบูรณ์ในการสืบพันธุ์ของแม่แพะในฝูง ถ้าแม่แพะผสมติดยากหรือร่างกายไม่สมบูรณ์ จำนวนลูกที่คลอดมีชีวิตจะต่ำ จะเห็นได้ว่าค่านี้ครอบคลุมถึงการผสมติดและการแท้งลูกอยู่ในตัว ขณะที่ค่าร้อยละของลูกหย่านมเป็นตัวบอกความสามารถของแม่แพะในการเลี้ยงลูก ถ้าแม่แพะเลี้ยงลูกแพะไม่ดี จำนวนลูกหย่านมจะได้น้อยตามไปด้วย

4.2.5 บันทึกการเจริญเติบโต

บันทึกการเจริญเติบโต ได้แก่ ความยาวลำตัว วัดจากกลางศรีษะถึงโคนหาง ความสูง วัดจากพื้นถึงบ่า และรอบอก วัดจากซอกขาหน้า วัดเป็นวงกลมน้ำหนักรายวัน น้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์ ภาพที่ 8.1-8.6 แบบบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของแพะ-แกะ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8.4

ภาพที่ 8.1 ภาพแสดงวิธีการวัดความยาวลำตัว (Body length)

ที่มา: สีสุน, (2550)

ภาพที่ 8.2 ภาพแสดงวิธีการวัดความสูงของแพะ (Wither height)

ที่มา: สีสุน, (2550)

ภาพที่ 8.3 ภาพแสดงวิธีวัดรอบอก (Hearth girth)

ที่มา: สীগุน, (2550)

ภาพที่ 8.4 ภาพแสดงการใช้เครื่องชั่ง ๆ น้ำหนักลูกแพะ- แกะแบบจาน

ที่มา: สীগุน, (2550)

ภาพที่ 8.5 ภาพแสดงการใช้เครื่องชั่ง ๓ น้ำหนักแพะ-แกะแบบแขวน

ที่มา: สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์ (2554)

ภาพที่ 8.6 ภาพแสดงวิธีการบันทึกภาพเมื่อแพะหย่านม

ที่มา: Zewde and Lidetu (2008)

ตารางที่ 8.4 แบบบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของแพะ-แกะ

บันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของแพะและแกะ

เบอร์ตัว	วันที่ชั่ง	อายุ	น้ำหนัก	อก	ยาว	สูง	หมายเหตุ

ที่มา: สุวิทย์ และ คณะ (2544)

4.2.6 การบันทึกสุขภาพสัตว์

ข้อมูลที่ควรบันทึก คือ โปรแกรมการฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อ การถ่ายพยาธิ การกำจัดพยาธิภายนอก ประวัติการป่วย การเป็นโรค การใช้ยา

การบันทึกควรทำทุกวัน และควรทบทวนการทำงานและวิเคราะห์ข้อมูลทุกครึ่งเดือน หรือทุกเดือน เพื่อตรวจสอบปัญหาของฝูง การวางแผนปรับปรุงและแก้ปัญหาภายในฟาร์ม ตลอดจนการวางแผนผสมพันธุ์และการคัดเลือกสัตว์ไว้ทำพันธุ์หรือการคัดทิ้ง (Selection and culling)

4.3 การทำบัญชีฟาร์ม

การทำบัญชีเป็นการจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน (กรมอาชีพศึกษา, 2526) รายการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรับ-จ่ายเงิน หรือสิ่งของและสิทธิที่มีมูลค่าเป็นเงินไว้ในสมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการ สามารถแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการในระยะ เวลาหนึ่ง

4.3.1 ประโยชน์ของการทำบัญชี

- ก. ช่วยให้เจ้าของกิจการสามารถควบคุมงานอย่างใกล้ชิด
- ข. ช่วยให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่าผลการดำเนินงานที่ผ่านมากิจการมีกำไรหรือขาดทุนเป็นเงินจำนวนเท่าใด
- ค. ช่วยให้ทราบฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ากิจการมีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ซึ่งเป็นส่วนของเจ้าของกิจการว่าเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ง. ช่วยในการตรวจสอบหาข้อผิดพลาดในการดำเนินงานจากข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จดบันทึกไว้

จ. เพื่อเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจที่จะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่

ฉ. เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าจะลงทุนเพิ่มหรือขยายกิจการต่อไปหรือไม่

4.3.2 ทรัพย์สิน หนี้สินและทุนของฟาร์ม การทำบัญชีฟาร์ม กิจการฟาร์มต้องแยกบัญชีออกต่างหากจากเจ้าของ และเมื่อดำเนินกิจการแล้ว กิจการจะดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องไม่มีกำหนดเลิกกิจการ การจดบันทึกจึงจำเป็นต้องบันทึกไว้เป็นจำนวนเงิน กิจการฟาร์มจะต้องวิเคราะห์ถึงผลกำไรหรือขาดทุนในแต่ละช่วงเวลา ข้อมูลที่ต้องนำมาลงบัญชีควรเป็นข้อมูลในเชิงปริมาณทั้งด้านสินทรัพย์และหนี้สิน ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์หาผลประกอบการในแต่ละปีได้

ก. สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง สิ่งของที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินซึ่งบุคคลหรือฟาร์มเป็นเจ้าของ (กรมอาชีวศึกษา, 2524) แบ่งออกได้ดังนี้

- สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ วัสดุการเกษตร เป็นต้น

- สินทรัพย์ประกอบการ (Working Assets) ได้แก่ ปัจจัยการผลิตในสต็อกอาหาร สัตว์เลี้ยง (บุญเริ่ม และ คณะ, ม.ป.ป.)

- สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets) ได้แก่ เครื่องจักรกลเกษตร โรงเรือน เครื่องสูบน้ำ ที่ดิน ระบบการชลประทานถาวร เป็นต้น

ข. หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง จำนวนเงินที่ฟาร์มเป็นหนี้บุคคลอื่นหรือร้านค้าอื่น ๆ (กรมอาชีวศึกษา, 2524) ซึ่งเป็นภาระผูกพันจะต้องชำระคืนในอนาคต แบ่งออกได้ดังนี้

- หนี้สินระยะสั้น (Short-Liabilities) ได้แก่ เจ้าหนี้การค้าซึ่งเกิดจากการซื้อสินค้าด้วยเงินเชื่อ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เช่น ค่าเช่าค้างจ่าย และเงินเบิกเกินบัญชี เป็นต้น

- หนี้สินระยะยาว (Long-Liabilities) ได้แก่ เงินกู้ธนาคารระยะยาว ค่าจำนอง เป็นต้น

ค. ส่วนของเจ้าของ (ทุน) (Owner's Equity, OE) คือส่วนของเจ้าของกิจการหรือเรียกว่า ทรัพย์สินสุทธิ (Net Worth) (กรมอาชีวศึกษา, 2524) คือ สินทรัพย์ทั้งหมดหักด้วยหนี้สินทั้งหมดจำนวนเงินที่เหลือจึงเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าของกิจการหรือทุน ซึ่งหมายถึง สินทรัพย์ส่วนที่เป็นของเจ้าของกิจการ

ง. ค่าใช้จ่ายในการผลิตของฟาร์ม (Total Cost) หมายถึง ต้นทุนทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตซึ่งประกอบด้วย (บุญเริ่ม และ คณะ, ม.ป.ป.)

1) ค่าใช้จ่ายคงที่ (Fixed Costs) ได้แก่ ค่าแรงงานประจำไม่ว่าฟาร์มจะทำการผลิตหรือไม่ก็ตาม ค่าใช้จ่ายคงที่ที่เป็นเงินสด เช่น ค่าเช่า ค่าภาษีที่ดิน ค่าจ้างแรงงานประจำ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอของเครื่องจักรและโรงเรือน ค่าเสียโอกาส เป็นต้น

2) ค่าใช้จ่ายผันแปร (Variable Costs) คือค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงได้ตามปริมาณการผลิต เช่น ค่าแรงงานชั่วคราว ค่าอาหาร ค่าปุ๋ย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น (บุญเริ่ม และ คณะ, ม.ป.ป.) แยกเป็นค่าใช้จ่ายผันแปร ที่เป็นเงินสดซึ่งเกษตรกรต้องซื้อ และค่าใช้จ่ายผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์หญ้าในสต็อก (stock) ค่าอาหารที่ผสมขึ้นเอง เป็นต้น

ดังนั้น $\text{รายได้สุทธิ} = \text{รายได้รับ} - \text{ค่าใช้จ่ายผันแปร}$
 $\text{ผลตอบแทนสุทธิ} = \text{รายได้รับ} - \text{ค่าใช้จ่ายในการผลิต}$

4.3.3 ประเภทของบัญชีที่ใช้ในฟาร์ม การทำบัญชีของฟาร์มมีสมุดบัญชีที่จำเป็นต้องใช้ในกิจการฟาร์มดังนี้

ก. สมุดเงินสด การดำเนินงานฟาร์มจำเป็นต้องมีสมุดเงินสด เพื่อใช้สำหรับการบันทึกรายการ รับ-จ่ายเงินของฟาร์ม ซึ่งมีอยู่หลายแบบหลายชนิดด้วยกัน แต่แบบที่สะดวกและเหมาะสมกับเกษตรกร คือ แบบที่มีช่องแยกประเภทรายรับและรายจ่ายรวมไว้ด้วยกัน (กรมอาชีวศึกษา, 2524)

- รายรับ รายการที่ลงในสมุดเงินสดด้านรายรับนั้นจะต้องเป็นรายการรับเงินสดที่เกี่ยวกับงานฟาร์มเท่านั้น เช่น รับเงินค่าขายแพะหรือแกะ ขายมูล ขายน้ำนม เป็นต้น

- รายจ่าย รายการที่จะลงในสมุดเงินสดด้านรายจ่ายของฟาร์มจะต้องเป็นรายการที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินสดที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มเท่านั้น เช่น ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าเวชภัณฑ์ ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าอาหารสัตว์ การชำระหนี้ค่าพันธุ์สัตว์ ค่าวัคซีน เป็นต้น

ถ้าเจ้าของฟาร์มถอนใช้ส่วนตัว ต้องบันทึกไว้ต่างหากแล้วจึงนำมาหักออกจากทุนของฟาร์มในภายหลัง ซึ่งถ้าหากรายการไหนใช้ทั้งครอบครัวและใช้ในฟาร์มด้วย เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ซึ่งใช้ในฟาร์ม จะต้องแยกว่าเป็นค่าใช้จ่ายในฟาร์มเท่าใด และให้นำมาลงบัญชีเงินสดด้านรายจ่ายของฟาร์มเฉพาะค่าใช้จ่ายของฟาร์มเท่านั้น และถ้าเจ้าของกิจการนำผลผลิตในฟาร์มไปใช้ส่วนตัวจะต้องบันทึกเป็นรายได้ของฟาร์มด้วย

สรุปรายรับ-รายจ่ายของฟาร์ม เมื่อนำรายการที่เกิดขึ้นในเดือนหนึ่ง ๆ ไปบันทึกไว้ในสมุดเงินสดของฟาร์มแล้วเมื่อครบ 1 เดือนหรือวันสิ้นเดือนให้รวมรายรับ-รายจ่ายของฟาร์มว่าเป็นเท่าใดและเงินสดที่รับและจ่ายนั้น แยกเป็นประเภทใดบ้าง เมื่อรวมยอดรับเงินแต่ละเดือนแล้วต้องนำยอดรวมแต่ละเดือนมารวมกันอีกครั้งเมื่อถึงวันสิ้นงวดบัญชี

ข. สมุดลูกหนี้ เป็นสมุดที่ใช้เพื่อบันทึกรายการเกี่ยวกับการขายผลผลิตเป็นเงินเชื่อเท่านั้น เช่น การขายสัตว์ ขายน้ำนม ขายมูล เป็นเงินเชื่อ เป็นต้น (ตารางที่ 8.5)

ตารางที่ 8.5 รูปแบบสมุดลูกหนี้

บัญชีลูกหนี้

พ.ศ.....		รายการ	จำนวนเงิน		ชำระเงิน		คงเหลือ	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.

ที่มา: กรมอาชีวศึกษา (2524)

ค. สมุดบัญชีเจ้าหนี้ เป็นสมุดที่ใช้บันทึกรายการเมื่อฟาร์มเป็นหนีบุคคลอื่น เช่น การซื้ออาหารสัตว์ ซื้อปุ๋ย ซื้อยาปราบศัตรูพืช ซื้อเวชภัณฑ์เป็นเงินเชื่อและการขอกู้เงินจากธนาคารมาลงทุน ซึ่งเป็นลักษณะที่ฟาร์มซื้อของมาแล้วยังไม่ได้จ่ายเงิน มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินในอนาคต (ตารางที่ 8.6)

ตารางที่ 8.6 รูปแบบสมุดเจ้าหนี้

บัญชีเจ้าหนี้

พ.ศ.....		รายการ	จำนวนเงิน		ชำระเงิน		คงเหลือ	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.

ที่มา: กรมอาชีวศึกษา (2524)

ง. สมุดบัญชีทั่วไป เป็นสมุดที่ใช้บันทึกสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ฟาร์มมีอยู่และใช้บันทึกรายการอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว สำหรับการบันทึกรายการสินทรัพย์ใช้บันทึกเฉพาะสินทรัพย์ที่ฟาร์มซื้อและสร้างขึ้นไว้ใช้สำหรับงานฟาร์ม เช่น การสร้างโรงเรือนสัตว์ การซื้อเครื่องสูบน้ำหรือเครื่องมือทุ่นแรงชนิดอื่น ๆ เป็นต้น การที่ฟาร์มจะต้องบันทึกรายการสินทรัพย์ที่ซื้อและสร้างในวันใด เดือนใด และปีใด เพื่อต้องการจะทราบว่าเมื่อสิ้นปีแล้วจะหักค่าสึกหรอ หรือคิดมูลค่าของสินทรัพย์ที่เหลือเป็นจำนวนเท่าใด และสินทรัพย์แต่ละชนิดซื้อและสร้างมานานเท่าใด (กรมอาชีวศึกษา, 2524) (ตารางที่ 8.7-8.12)

นอกจากฟาร์มจะบันทึกรายการสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ซื้อและสร้างขึ้นแล้ว เมื่อวันสิ้นงวดบัญชี ฟาร์มจะต้องทำการสำรวจสินทรัพย์ชนิดอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น สัตว์เลี้ยงเพื่อขาย พันธุ์สัตว์ นม ผลผลิตใน ฟาร์มที่ยังไม่ได้จำหน่ายออกไป สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ถือเป็นสินทรัพย์ของฟาร์มที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินทั้งสิ้น

ตารางที่ 8.7 รูปแบบสมุดบัญชีทั่วไป

บัญชีทั่วไป

พ.ศ.....		รายการ	จำนวนเงิน (มูลค่าวันที่ซื้อ)		มูลค่าวันสิ้นปี	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.

ที่มา: กรมอาชีวศึกษา (2524)

ตารางที่ 8.8 การบันทึกการถือครองและประเภทที่ดิน

การบันทึกการถือครองและประเภทที่ดิน

หมายเลข แปลง	ประเภท ที่ดิน	ลักษณะการ ถือครอง	วันที่ 1 เมษายน 2548		วันที่ 1 เมษายน 2549		หมายเหตุ
			เนื้อที่ (ไร่-งาน- ตร.ว.)	มูลค่า (บาท)	เนื้อที่ (ไร่-งาน- ตร.ว.)	มูลค่า (บาท)	

ที่มา: สมชาย (2551)

ตารางที่ 8.9 การบันทึกโรงเรือน สิ่งก่อสร้าง และเครื่องมือเครื่องจักรในการเกษตร

การบันทึกโรงเรือน สิ่งก่อสร้าง และเครื่องมือเครื่องจักรในการเกษตร

รายการ	ปีที่สร้าง หรือซื้อ	มูลค่าในปีที่ สร้างหรือซื้อ (บาท)	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อม รายปี (บาท)	วันที่ 1	วันที่ 1
					เมษายน 2548 มูลค่า (บาท)	เมษายน 2549 มูลค่า (บาท)

ที่มา: สมชาย (2551)

ตารางที่ 8.10 การบันทึกจำนวนและมูลค่าสัตว์

การบันทึกจำนวนและมูลค่าสัตว์

ชนิดสัตว์	วันที่ 1 เมษายน 2548				วันที่ 1 เมษายน 2549			
	จำนวน	น้ำหนัก (กก.)	ราคาต่อ หน่วย (บาท/ หน่วย)	มูลค่า (บาท)	จำนวน	น้ำหนัก (กก.)	ราคาต่อ หน่วย (บาท/ หน่วย)	มูลค่า (บาท)

ที่มา: สมชาย (2551)

ตารางที่ 8.11 การบันทึกการซื้อสัตว์และอาหารสัตว์

การบันทึกการซื้อสัตว์และอาหารสัตว์

วัน เดือน ปี	รายการซื้อ		ราคาต่อหน่วย	น้ำหนักทั้งหมด	มูลค่า (บาท)
	สัตว์	อาหารสัตว์			

ที่มา: สมชาย (2551)

ตารางที่ 8.12 การบันทึกการใช้แรงงานเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม

การบันทึกการใช้แรงงานเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม

วัน เดือน ปี	ประเภทของงานที่ทำ	ประเภทสัตว์	แรงงานคน (ชั่วโมง)			อัตราจ้าง (บาท)	เป็นเงิน (บาท)
			เกษตรกร	สมาชิกครอบครัว	รวม (คน)		

ที่มา: สมชาย (2551)

4.3.4 รายการค้า หมายถึงรายการที่เกิดขึ้นในกิจการค้าที่ก่อให้เกิดการโอนเงินระหว่างฟาร์มกับบุคคลภายนอก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8.1 นายมหาพรหม ตั้งฟาร์มเลี้ยงแพะนม มีรายการค้าที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของฟาร์มประกอบด้วยรายการดังนี้

1. นำเงินสดมาลงทุนหรือนำทรัพย์สินอื่นมาลงทุน เช่น ที่ดิน โรงเรือน
2. ซื้อทรัพย์สิน เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร ซึ่งอาจจะซื้อเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ

3. ซื้อพันธุ์สัตว์ อุปกรณ์ในการจัดการฟาร์ม เช่น พันธุ์แพะ อุปกรณ์การทำเครื่องหมาย การตอน เป็นต้น
4. ขายผลผลิตของฟาร์ม
5. จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ หรือรับชำระหนี้จากลูกหนี้
6. จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงาน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าเวชภัณฑ์
7. การกู้ยืมจากบุคคลภายนอก
8. เจ้าของกิจการนำเงินหรือผลผลิตในฟาร์มไปใช้ส่วนตัว

4.3.5 การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึง การพิจารณาว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นในฟาร์มมีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของอย่างไร ก่อนที่กิจการจะบันทึกรายการค้าใดลงในสมุดบัญชีจะต้องสามารถแยกรายการค้า หรือวิเคราะห์รายการค้าให้ได้ก่อน ถ้าวิเคราะห์รายการค้าถูกต้อง ก็จะบันทึกรายการค้าในสมุดบัญชีได้ถูกต้อง หากวิเคราะห์รายการค้าผิดก็จะทำให้บันทึกรายการค้าผิดไปด้วย

ตัวอย่างที่ 8.2 การวิเคราะห์รายการค้า

1. นายมหาพรหมนำเงินสดมาลงทุน เป็นเงิน 10,000.- บาท

วิเคราะห์ สินทรัพย์เพิ่มและทุนเพิ่ม

คำอธิบาย เมื่อนายมหาพรหมได้นำเงินสดมาลงทุนจะทำให้กิจการฟาร์ม ซึ่งนายมหาพรหมเป็นเจ้าของ มีสินทรัพย์ซึ่งเป็นเงินสดเพิ่มขึ้น 10,000.- บาทและในขณะเดียวกันส่วนของผู้เจ้าของนายมหาพรหมก็เพิ่มขึ้น 10,000.- บาท เช่นเดียวกัน
2. นายมหาพรหม กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาใช้ในฟาร์มเป็นเงิน 10,000.- บาท

วิเคราะห์ สินทรัพย์เพิ่มและหนี้สินเพิ่ม

คำอธิบาย นายมหาพรหมได้กู้เงินจากธนาคาร ทำให้กิจการฟาร์มของนายมหาพรหมมีสินทรัพย์คือเงินสดเพิ่มขึ้น 10,000.- บาท ขณะเดียวกันฟาร์มของนายมหาพรหมก็มีหนี้สินเพิ่มขึ้น 10,000.- บาท
3. ซื้อเครื่องมือการเกษตร เป็นเงินสด จำนวน 5,000.- บาท

วิเคราะห์ สินทรัพย์เพิ่มและสินทรัพย์ลด

คำอธิบาย กิจการฟาร์มนายมหาพรหมนำเงินสดซื้อเครื่องมือการเกษตรทำให้เงินสดซึ่งเป็นสินทรัพย์ลดลง 5,000.- บาท ขณะเดียวกันการซื้อเครื่องมือการเกษตรจำนวนเงิน 5,000.- บาท จะทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องมือการเกษตรจึงเพิ่มขึ้นด้วย

4.3.6 งบรายได้และค่าใช้จ่าย เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาหนึ่งว่าเป็นอย่างไร ประกอบด้วยรายได้และค่าใช้จ่ายผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่าย คือ กำไรสุทธิ

หรือขาดทุนสุทธิ ถ้าหากรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย แสดงว่ากิจการมีกำไรถ้ารายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย ก็แสดงว่าขาดทุนสุทธิ

ตัวอย่างที่ 8.3 วิธีการบันทึกรายการค้าในสมุดเงินสด สมุดลูกหนี้ สมุดเจ้าหนี้และสมุดทั่วไป ต่อไปนี้เป็นรายการเริ่มกิจการของนายมหาพรหมเดือน มกราคม 2555

ม.ค.	1	นายมหาพรหมนำเงินสด 140,000 บาท และโรงเรือน 84,000 บาท มาลงทุน
	5	ซื้ออาหารสัตว์ 5,000 บาท เป็นเงินสด
	8	ขายน้ำมันดิบ ได้รับเงิน 27,800 บาท
	9	ซื้ออาหารสัตว์ 18,000 บาท จากร้านตรังเกษตรเป็นเงินเชื่อ
	12	ซื้อเครื่องมือการเกษตร 30,000 บาท เป็นเงินสด
	20	กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ 50,000 บาท
	25	จ่ายชำระหนี้ให้ร้านตรังเกษตรเป็นเงิน 15,000 บาท
	26	ขายน้ำมันดิบ 18,000 บาท ได้รับเงินสด 15,000 บาท ยังไม่ได้รับเงิน 3,000 บาท
	27	ขายมูลสัตว์ได้รับเงินสด 1,800 บาท
	28	เจ้าของกิจการนำเงินสดไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท
	31	จ่ายค่าแรงงาน 5,000 บาท และจ่ายค่าเวชภัณฑ์ 3,500 บาท

บัญชีลูกหนี้

พ.ศ. 2550		รายการ	จำนวนเงิน		ชำระเงิน		คงเหลือ	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	26	ขายน้ำมันดิบ	3,000	-			3,000	-

บัญชีเจ้าหนี้

พ.ศ. 2550		รายการ	จำนวนเงิน		ชำระเงิน		คงเหลือ	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	9	ซื้ออาหารสัตว์ - ร้านตรังเกษตร	18,000	-			18,000	-
	25	จ่ายชำระหนี้ - ร้านตรังเกษตร			15,000	-	3,000	-

--	--	--	--	--	--	--	--

บัญชีทั่วไป (บัญชีทรัพย์สิน)

พ.ศ. 2550		รายการ	จำนวนเงิน		มูลค่าวันสิ้นปี	
เดือน	วันที่		บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	นำโรงเรือนมาลงทุน	84,000	-	83,300	-
	12	ซื้อเครื่องมือการเกษตร	30,000	-	24,500	-

ตัวอย่างที่ 8.3 งบรายได้และค่าใช้จ่ายของมหาพรหมฟาร์ม

มหาพรหมฟาร์ม

งบรายได้และค่าใช้จ่าย

สำหรับงวด 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 2555

รายได้ :

ขายน้ำนมดิบ	45,800.-	
รายได้อื่น ๆ	<u>1,800.-</u>	47,600.-

ค่าใช้จ่าย :

ค่าแรงงาน	5,000.-	
ค่าอาหารสัตว์	23,000.-	
ค่าเวชภัณฑ์	3,500.-	
ค่าเสื่อมราคา – เครื่องมือการเกษตร	500.-	
ค่าเสื่อมราคา – โรงเรือน	<u>700.-</u>	<u>32,700.-</u>

กำไรสุทธิ

14,900.-

4.3.7 งบดุล เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการค้า ณ วันใดวันหนึ่ง
ว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวนเท่าใด

ตัวอย่างที่ 8.4 งบดุลของมหาพรหมฟาร์ม

มหาพรหมฟาร์ม
งบลุด
ณ วันที่ 31 มกราคม 2555

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด		171,100.-
ลูกหนี้		3,000.-
เครื่องมือการเกษตร	30,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องมือการเกษตร	<u>500.-</u>	29,500.-
โรงเรือน	84,000.-	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - โรงเรือน	<u>700.-</u>	<u>83,300.-</u>
รวมสินทรัพย์		<u><u>286,900.-</u></u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้		3,000.-
----------	--	---------

หนี้สินระยะยาว

เงินกู้-ธกส.	<u>50,000.-</u>	53,000.-
--------------	-----------------	----------

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน	224,000	
บวก กำไรสุทธิ	<u>14,900.-</u>	
	238,900	
หัก เงินถอน	<u>5,000.-</u>	<u>233,900.-</u>

รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		<u><u>286,900.-</u></u>
---------------------------------------	--	--------------------------------

4.4 การสำรวจและตีราคาสินทรัพย์ของฟาร์ม

สินทรัพย์ของฟาร์มมีอยู่หลายชนิดที่ไม่ใช่เป็นเงินสด เงินฝากธนาคาร เช่น วัสดุการเกษตร ผลผลิตคงเหลือ เครื่องมือการเกษตร โรงเรือน เป็นต้น ในวันสิ้นปีจะต้องทำการสำรวจสินทรัพย์

ระยะเวลาการสำรวจสินทรัพย์ ในการสำรวจสินทรัพย์ของฟาร์มจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ

ดังต่อไปนี้

- 1) ควรเป็นระยะเวลาที่ผลิตผลในฟาร์มเหลือน้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการคำนวณ และตีมูลค่า
- 2) ควรให้ตรงเวลาที่จะต้องยื่นแบบภาษีเงินได้ เพื่อจะได้ทราบว่าควรจะต้องเสียภาษีเงินได้เป็นจำนวนเท่าใด
- 3) ควรเป็นเวลาว่างจากการดำเนินกิจการตามปกติ ซึ่งธุรกิจส่วนมากจะสำรวจทรัพย์สิน ในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุก ๆ ปี ถ้าการทำฟาร์มมีอุปสรรคขัดข้อง ก็อาจจะเลื่อนเวลาออกไปได้ แต่ในการสำรวจสินทรัพย์นั้น เมื่อได้สำรวจในวันใดแล้วจะต้องสำรวจในเวลาเดียวกันนั้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบผลของการเปลี่ยนแปลงในบัญชีว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

4.4.1 วิธีสำรวจสินทรัพย์

- ก. ออกสำรวจให้ทั่วฟาร์มและจดรายการสินทรัพย์ทุกชนิดที่ฟาร์มมีอยู่ในเวลานั้น เช่น ที่ดิน โรงเรือน เครื่องจักร เครื่องมือ ปศุสัตว์ อาหารสัตว์และเครื่องมือในฟาร์ม เป็นต้น
- ข. ตีราคาทรัพย์สินแต่ละชนิดที่สำรวจได้
- ค. นำรายการจากการสำรวจไปบันทึกลงในสมุดทั่วไป โดยบันทึกรายการตามประเภทของสินทรัพย์
- ง. รวมยอดสินทรัพย์ทั้งหมดของฟาร์มว่ามีจำนวนเท่าใด

4.4.2 การคำนวณผลผลิตคงเหลือบางชนิดที่ตรวจนับไม่ได้

- ก. หญ้าแห้ง การที่จะวัดว่าหญ้าแห้งกองหนึ่งหนักกี่ตันนั้น ตามปกติหญ้าแห้งกองโตหนึ่งกองในตอนบนของหญ้า 500 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักราว 1 ตัน ส่วนหญ้าตอนล่าง 450 ลูกบาศก์ฟุตจะหนักราว 1 ตัน
- ข. ฟางข้าว ปริมาณ 1,200 ลูกบาศก์ฟุต จะหนักราว 1 ตัน

4.4.3 การตีราคาสินทรัพย์ สินทรัพย์ที่ได้มีการสำรวจไว้แล้ว จะต้องนำมาแยกไว้เป็นประเภทเพื่อความสะดวกในการตีราคาสินทรัพย์ โดยทั่วไปการตีราคาสินทรัพย์มี 4 วิธี (กรมอาชีวศึกษา, 2526) ดังต่อไปนี้

- ก. วิธีตีราคาต้นทุนของสินทรัพย์ เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการตีราคา อาหารสัตว์ ปุ๋ย คงเหลือ คือซื้อมาด้วยราคาเท่าใดก็ตีราคาเท่านั้น
- ข. วิธีตีราคาตลาดในปัจจุบัน เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับตีราคาอาหารสัตว์ พืชและสัตว์ คงเหลือที่จะขายออกไป เพราะพืชและสัตว์ที่คิดจะขายออกไป ถ้าตีราคาตลาดในปัจจุบันแล้ว เมื่อฟาร์ม

จำหน่ายสินทรัพย์ที่ได้รับจะเปลี่ยนจากสิ่งของมาเป็นเงินสดด้วยจำนวนที่เท่ากัน (ราคาตลาดในปัจจุบัน หมายถึงราคาขายส่ง)

ค. วิธีตีราคาโดยใช้ราคาทั่วไป ที่เรียกว่า “ทั่วไป” หมายถึง ราคาเฉลี่ยในระยะเวลาหลายปี คือ ไม่คิดถึงราคาในขณะใดขณะหนึ่ง เหมาะสำหรับตีราคาที่ดินและสัตว์ที่ใช้ทำพันธุ์

ง. วิธีตีราคาต้นทุนหักด้วยค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคา ซึ่งวิธีนี้จะเป็นวิธีที่เหมาะสม ใช้สำหรับการตีราคาเครื่องมือทุ่นแรง รถแทรกเตอร์ โรงเรือนและสินทรัพย์ประเภทถาวรบางชนิดในการ คำนวณหาค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ ต้องคำนึงถึงสภาพของสินทรัพย์ที่ได้รับการซ่อมแซม ให้ดีขึ้น เช่น ถ้ามีการปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้นราคาของสินทรัพย์ก็จะสูงขึ้นด้วย เพราะการปรับปรุงเป็นการ เพิ่มมูลค่าของสินทรัพย์

4.4.4 การคำนวณค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ สินทรัพย์ถาวรทุกรายการจะ ต้องคำนวณหาค่าสึกหรอ หรือค่าเสื่อมราคาในวันสิ้นปี เพื่อให้สินทรัพย์ถาวรมีมูลค่าถูกต้องตามความเป็นจริง ถ้าหากมีสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้น ในระหว่างปี ก็ต้องคำนวณหาค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาตั้งแต่วันที่ซื้อ มาจนถึงวันสิ้นปี การคำนวณค่าเสื่อมราคา มี 4 วิธี ดังนี้ คือ วิธีเส้นตรง วิธีอัตราลดลง วิธีตีราคาใหม่ วิธีตามหน่วยที่ใช้ (ในการศึกษาวิชาการเลี้ยงแพะ-แกะ จะศึกษาเฉพาะวิธีเส้นตรง)

การคำนวณค่าสึกหรอวิธีโดยตรง (Straight Line Method) วิธีนี้คำนวณง่ายและนิยมใช้ กันอยู่ทั่วไป หลักในการคำนวณมีดังนี้

- ก. หาราคาทุนที่ซื้อของสินทรัพย์ถาวร
- ข. ประมาณอายุของสินทรัพย์ว่ามีอายุการใช้งานกี่ปี
- ค. คำนวณว่าเมื่อใช้หมดอายุแล้ว จะขายของนั้นเป็นเศษเหล็ก หรือราคาซากเป็น

จำนวนเงินเท่าใด

ง. นำราคาทุนตั้งลบด้วยราคาเศษเหล็กหรือราคาซากแล้วนำมาหารด้วยอายุการใช้งาน ผลลัพธ์ที่ได้คือค่าสึกหรอต่อปี สามารถนำมาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ว่าจะหักค่าสึกหรอได้ปีละกี่เปอร์เซ็นต์

สูตร การคำนวณค่าสึกหรอวิธีเส้นตรง =
$$\frac{\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

ตัวอย่างที่ 8.5 สร้างโรงเรือนหนึ่งหลังราคา 80,000 บาท คาดว่าจะมีอายุการใช้งาน 10 ปี แล้วขายเป็น ราคาซากได้เงิน 5,000 บาท ให้คำนวณหาค่าสึกหรอโดยวิธีเส้นตรง

วิธีทำ	โรงเรือนราคา	=	80,000 บาท
	อายุการใช้งาน 10 ปี ขายราคาซากได้	=	5,000 บาท

$$\begin{array}{rcl} \text{มูลค่าของโรงเรือนที่ใช้จริง} & 80,000 - 5,000 & = 75,000 \text{ บาท} \\ \text{ค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาปีละ} & \frac{75,000}{10} & = 7,500 \text{ บาท} \end{array}$$

ดังนั้นค่าสึกหรอหรือค่าเสื่อมราคาโรงเรือนปีละ 7,500 บาท

การคิดเปอร์เซ็นต์

$$\begin{array}{rcl} \text{มูลค่าของโรงเรือนที่ใช้จริง} & 75,000 \text{ บาท} & \text{คิดค่าสึกหรอ} & = 7,500 \text{ บาท} \\ \text{มูลค่าของโรงเรือนที่ใช้จริง} & 100 \text{ บาท} & \text{คิดค่าสึกหรอ} & = \frac{7,500 \times 100}{75,000} \\ & & & = 10 \text{ เปอร์เซ็นต์} \end{array}$$

หักค่าสึกหรอปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ ทุกปีจนครบ 10 ปี

4.4.5 ตรวจสอบลูกหนี้และเจ้าหนี้ของฟาร์ม

ก. ตรวจสอบยอดลูกหนี้ ฟาร์มต้องตรวจสอบยอดลูกหนี้ที่ค้างชำระซึ่งตรวจสอบในบัญชีลูกหนี้ที่บันทึกไว้ ว่ามียอดลูกหนี้ค้างชำระเป็นจำนวนเงินเท่าใด ระยะเวลาในการเป็นหนี้และลูกหนี้เป็นใครบ้าง โดยตรวจสอบยอดคงเหลือที่ลูกหนี้ยังไม่ได้ชำระซึ่งลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ของฟาร์ม จึงต้องนำไปรวมกับสินทรัพย์อื่น ๆ ด้วย

ข. ตรวจสอบยอดค้างชำระหนี้เมื่อสิ้นงวดบัญชีฟาร์มจะต้องตรวจสอบบัญชีเจ้าหนี้ที่บันทึกบัญชีไว้ในบัญชีเจ้าหนี้ ซึ่งอาจเกิดจากการซื้อสิ่งของเป็นเงินเชื่อหรือจากการกู้เงินว่าฟาร์ม เป็นหนี้เป็นจำนวนเงินเท่าใดและเป็นหนี้ใครบ้าง

5. สรุป

การบันทึกกิจการฟาร์ม แบ่งเป็นการบันทึกประจำวันและการบันทึกประจำเดือน การบันทึกประจำวัน มีการบันทึกผลผลิตนม บันทึกการผสมพันธุ์ การบันทึกสัตว์เจ็บป่วย บันทึกลูกโคคลอด การบันทึกประจำเดือนได้แก่ บันทึกการเจริญเติบโตของลูกสัตว์ สัตว์รุ่น และหนุ่มสาว บันทึกประวัติการให้นมของแม่แพะ บันทึกจำนวนแพะ และ ในฝูง การบันทึกประวัติของแพะและแกะมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อประเมินผลการเลี้ยงที่ผ่านมาและวางแผนการจัดการฟาร์มในระยะยาวต่อไป
2. เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการค้นคว้าวิจัยของหน่วยราชการต่าง ๆ
3. เพื่อช่วยให้สามารถควบคุมดูแลและตัดสินใจในการดำเนินกิจการฟาร์ม

การทำบัญชีเป็นการจดบันทึกข้อมูลทางการเงินรายการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรับ-จ่ายเงิน สิ่งของ และสิทธิที่มีมูลค่าเป็นเงินไว้ในสมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการ

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งของที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินที่เป็นของกิจการฟาร์ม แบ่งเป็น สินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ประกอบการและสินทรัพย์ถาวร

หนี้สิน หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการฟาร์มเป็นหนีบุคคลอื่นหรือร้านค้าอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาระผูกพันจะต้องชำระคืนในอนาคต

ส่วนของผู้เจ้าของ คือ ส่วนของผู้เจ้าของกิจการหรือเรียกว่า สินทรัพย์สุทธิ คือ สินทรัพย์ทั้งสิ้น หักด้วยหนี้สินทั้งสิ้น

งบรายได้และค่าใช้จ่าย เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาหนึ่งว่าเป็นอย่างไร

งบดุล เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งว่ามีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของจำนวนเท่าใด

การตีราคาสินทรัพย์ แบ่งเป็น วิธีตีราคาต้นทุนของสินทรัพย์ วิธีตีราคาตลาดในปัจจุบันวิธีตีราคาโดยใช้ราคาทั่วไป วิธีตีราคาต้นทุนหักด้วยค่าสึกหรอ

5. แบบฝึกหัด

คำชี้แจง

1. ข้อสอบปรนัย 20 ข้อ
2. ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย x หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงในกระดาษคำตอบ

1. การจดบันทึกข้อมูลฟาร์ม มีความสำคัญในข้อใดมากที่สุด

- ก. นำไปใช้ทำบัญชีฟาร์ม
- ข. นำไปหาต้นทุนการผลิต
- ค. นำไปคิดกำไรขาดทุน
- ง. นำไปใช้ในการจัดการฟาร์มสัตว์

2. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของข้อมูลที่ควรจดบันทึก

- ก. เป็นข้อมูลที่เก็บได้ง่าย
- ข. เป็นข้อมูลที่เก็บต่อเนื่อง
- ค. เป็นข้อมูลที่ไม่ยุ่งยาก
- ง. เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

3. พันธุ์ประวัติเป็นแผนภูมิที่แสดงบรรพบุรุษของสัตว์ ข้อใดไม่ได้จัดอยู่ในแผนภูมิพันธุ์ประวัติ

- ก. ลูกของสัตว์นั้น
- ข. พ่อ-แม่ ของสัตว์นั้น
- ค. ปู่-ย่า ของสัตว์นั้น
- ง. ตา-ยาย ของสัตว์นั้น

4. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการบันทึกพันธุ์ประวัติ

- ก. มีประโยชน์ด้านการผสมพันธุ์สัตว์ทำให้สามารถเลือกซื้อพันธุ์สัตว์ได้ง่าย
- ข. มีประโยชน์ด้านการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ได้ตั้งแต่สัตว์ยังเล็กอยู่
- ค. มีประโยชน์ด้านการคัดเลือกลักษณะที่มีอัตราพันธุกรรมสูง
- ง. มีประโยชน์ด้านการคัดเลือกลักษณะที่แสดงออกเฉพาะเพศ

5. ในการทำพันธุ์ประวัติของสัตว์ ข้อใดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด
- การบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง
 - การทำเครื่องหมายตัวสัตว์ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเพื่อบันทึกได้ถูกต้อง
 - การบันทึกหลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 - การบันทึกข้อมูลให้จัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบ
6. ทะเบียนประวัติของแม่แพะและแกะเน้นอะไร
- จำนวนลูกที่คลอด
 - รอบอก
 - น้ำหนักแรกเกิด
 - การฉีดวัคซีน
7. ทะเบียนประวัติของลูกแพะและแกะเน้นอะไร
- จำนวนลูกที่คลอด
 - น้ำหนักหย่านม
 - การฉีดวัคซีน
 - น้ำหนักแรกเกิด
8. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบของสูตรการคำนวณ ประสิทธิภาพการให้เนื้อ
- น.น.สุดท้าย ตั้ง
 - ลบด้วย น.น.เริ่มต้น (ก-ข)
 - หารด้วย น้ำหนักที่เพิ่ม
 - $\times 100$
9. ถ้าลูกแพะคลอดมีชีวิต 160 ตัว จากจำนวนแม่ที่คลอด 100 ตัว ดังนั้น % การให้ลูก (kidding) =
- 40%
 - 80%
 - 120%
 - 160%

10. การบัญชีมีความหมายตามข้อใด
- การจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ
 - การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน
 - การจดบันทึกการผลิตของฟาร์ม
 - การจดบันทึกสินทรัพย์ของฟาร์ม
11. การบัญชีมีความหมายตามข้อใด
- การจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ
 - การจดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน
 - การจดบันทึกการผลิตของฟาร์ม
 - การจดบันทึกสินทรัพย์ของฟาร์ม
12. ข้อใดเป็นสินทรัพย์ของฟาร์มทั้งหมด
- เงินสด ลูกหนี้ เจ้าหนี้
 - เงินสด โรงเรือน น้ำนมดิบ
 - โรงเรือน น้ำนมดิบ ค่าแรงงาน
 - น้ำนมดิบ ค่าแรงงาน รายได้
13. หนี้สินมีความหมายตามข้อใด
- สินทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งสิ้นหักด้วยหนี้สิน
 - เงินสดที่เจ้าของนำมาลงทุน
 - จำนวนเงินที่ฟาร์มยังไม่ได้รับจากบุคคลอื่น
 - จำนวนเงินที่กิจการซื้อวัสดุเป็นเงินเชื่อ
14. งบดุลมีความหมายตามข้อใด
- รายงานที่แสดงสินทรัพย์หนี้สินของกิจการ
 - รายงานที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการ
 - รายงานที่แสดงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง
 - รายงานที่แสดงเงินสดและหนี้สินทั้งสิ้นของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง

15. ฟาร์มขายลูกแพะ 3 ตัว เป็นเงิน 4,500 บาท มีผลต่อกิจการอย่างไร
- สินทรัพย์เพิ่ม ทุนเพิ่ม
 - สินทรัพย์เพิ่ม ทุนลด
 - สินทรัพย์ลด ทุนเพิ่ม
 - สินทรัพย์ลด ทุนลด
16. นางลำดวน มีเงินสด 25,000 บาท แม่แพะ 70,000 บาท เจ้าหนี้-ร้านตั้ง
เกษตร 20,000 บาท นางลำดวนมีทุนจำนวนเท่าใด
- 70,000
 - 75,000
 - 95,000
 - 11,500
17. นางลำดวนซื้ออาหารสัตว์ เป็นเงิน 15,000 บาท ยังไม่ได้จ่ายเงินจะต้องบันทึก
สมุดบัญชีเล่มใด
- สมุดเงินสด
 - สมุดลูกหนี้
 - สมุดเจ้าหนี้
 - สมุดทั่วไป
18. กิจการได้สำรวจสินทรัพย์มีแพะขุนเลี้ยงไว้เพื่อขายกิจการจะต้องตีราคาตามข้อ
ใด
- ตีราคาทุน
 - ตีราคาตลาดทั่วไป
 - ตีราคาตลาดปัจจุบัน
 - ตีราคาทุนหักค่าเสื่อมราคา
19. กิจการได้สำรวจสินทรัพย์มีรถแทรกเตอร์ 1 คันกิจการต้องตีราคาตามข้อใด
- ตีราคาทุน
 - ตีราคาตลาดทั่วไป
 - ตีราคาตลาดปัจจุบัน
 - ตีราคาทุนหักค่าเสื่อมราคา

20. กิจการได้สำรวจสินทรัพย์มีฟางข้าว 3,600 ลูกบาศก์ฟุต จะมีน้ำหนักประมาณกี่ตัน

ก. 1 ตัน

ข. 2 ตัน

ค. 3 ตัน

ง. 4 ตัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาชีวศึกษา. 2524. **บัญชีฟาร์ม**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- กรมอาชีวศึกษา. 2526. **บัญชีฟาร์ม**. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- บุญเริ่ม บุญนิธิ, พิเชษฐ์ ประจักษ์, ฉลอง เกียรติพันธ์ และ สัมฤทธิ์ อินทรเฉลียว. ม.ป.ป.
ทักษะโคเนื้อ – โคนม. กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ.
- ลักษณะ เพี้ยชาย และ ศุภนุช ใจคำ. 2548. ระบบการผลิตและการจัดการฟาร์มแพะ-แกะ.
ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก สถาบันสุวรรณวาทกสิกิจ มก. นครปฐม.
- สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์. 2554. การทดสอบและการสาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อโดย
การปล่อยแพะเล็มแปลงถั่วไมยรา. แหล่งที่มา: http://www.dld.go.th/nspk_pkk/ac09.html,
22 สิงหาคม 2554.
- สมชาย ศรีพล. 2551. การบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์ม. แหล่งที่มา:
http://www.nsruc.ac.th/e-learning/animals/lesson11_4.php, 22 สิงหาคม 2554.
- สีกุน นุชชา. 2550. **วิชาการเลี้ยงแพะ-แกะ**. แผนกวิชาสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง, ม.ป.ท. (อัดสำเนา)
- สุวิทย์ อโนทัยสินทวี, ชัชวาล วิริยะสมบัติ, ทนงชัย ชัชวาลย์ และ พิภพ เกิดเมฆ. 2544.
การเลี้ยงแพะ. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
กรุงเทพฯ.
- Sileshi Zewde and Desalegn Lidetu. 2008. **Sheep and Goat Flock Health**. Available Source:
http://www.esgpip.org/HandBook/Handbook_PDF/Chapter%209_%20Sheep%20and%20Goat%20Flock%20Health.pdf, 5 September 2012.